NOTĂ

Prin expresia *„Temei juridic”*, folosită în conţinutul lucrării, înţelegem să redăm numai acele prevederi din Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene, relevante pentru fiecare materie analizată. Pe aceste prevederi se întemeiază elaborarea şi adoptarea legislaţiei derivate a Uniunii Europene, legislaţie pe care o invocăm, ori de câte ori este nevoie. Nu în ultimul rând, dispoziţiile izvoarelor primare, pe care le prezentăm, pe parcursul lucrării, se constituie în veritabile puncte de plecare pentru jurisprudenţa domeniului, jurisprudenţă în jurul căreia gravitează întregul demers.

Am avut în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană şi Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene, versiunile consolidate publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 202, din anul 2016. Precizăm faptul că cea mai recentă versiune consolidată (2025) a celor două Tratate poate fi accesată la https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02016ME%2FTXT-20250315. Aceasta include: Protocolul de modificare a Protocolului privind dispoziţiile tranzitorii anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene şi la Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice; Decizia Consiliului European din 29 octombrie 2010 de modificare a statutului în raport cu Uniunea Europeană al Insulei Saint-Barthélemy (2010/718/UE); Decizia Consiliului European din 25 martie 2011 de modificare a articolului 136 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene cu privire la un mecanism de stabilitate pentru statele membre a căror monedă este euro (2011/199/UE); Decizia Consiliului European din 11 iulie 2012 de modificare a statutului Mayotte în raport cu Uniunea Europeană (2012/419/UE); Regulamentul (UE, Euratom) nr. 741/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 august 2012 de modificare a Protocolului privind Statutul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene şi a anexei I la acesta; Regulamentul (UE, Euratom) 2015/2422 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene; Actul privind condiţiile de aderare a Republicii Croaţia, precum şi adaptările la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene şi la Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice. De asemenea, ultima versiune consolidată are în vedere şi modificările aduse tratatelor prin următoarele acte juridice: Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European şi al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenţei de a se pronunţa în primă instanţă asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană şi agenţii acesteia; Decizia (UE) 2019/654 a Consiliului din 15 aprilie 2019 de modificare a Protocolului nr. 5 privind Statutul Băncii Europene de Investiţii; Decizia Consiliului Guvernatorilor Băncii Europene de Investiţii din 16 aprilie 2019 privind înlocuirea capitalului deţinut de Regatul Unit la Banca Europeană de Investiţii prin capital subscris de statele membre rămase (2019/655); Regulamentul (UE, Euratom) 2019/629 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 aprilie 2019 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene; Decizia (UE) 2019/1255 a Consiliului din 18 iulie 2019 de modificare a Protocolului nr. 5 privind Statutul Băncii Europene de Investiţii; Regulamentul (UE,

Euratom) 2024/2019 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 aprilie 2024 de modificare a Protocolului nr. 3 privind Statutul Curţii de Justiţie a Uniunii Europene şi Decizia (UE) 2025/504 a Consiliului din 11 martie 2025 de modificare a Protocolului nr. 5 privind Statutul Băncii Europene de Investiţii.

Deoarece în paginile cărţii facem trimitere la o serie de hotărâri ale Curţii de Justiţie de la Luxemburg, hotărâri pronunţate anterior intrării în vigoare a Tratatelor modificatoare (în special, Tratatul de la Maastricht – 1992, şi Tratatul de la Lisabona – 2007), dar şi la autori ale căror lucrări au apărut înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, unii termeni, unele expresii trebuie citiţi/te, după cum urmează[1]:

„Comunitatea" sau „Comunitatea Europeană"	„Uniunea"
„(ale) Comunităţii Europene" sau „ale CEE"	„(ale) Uniunii Europene"
(drept, acquis, spaţiu ş.a.) „comunitar"	(drept, acquis, spaţiu ş.a.) „a/al/ai/ale Uniunii"
„legislaţia comunitară"	„legislaţia Uniunii"
„prevederile comunitare"	„prevederile dreptului Uniunii"
„norme comunitare"	„norme juridice ale UE"
Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene	Curtea de Justiţie

Totodată, menţionăm şi faptul că „legislaţia Uniunii" va fi redată, inclusiv, sub forma „legislaţia unională"; la fel se va proceda şi în cazul sintagmelor „prevederile dreptului Uniunii" şi „norme juridice ale UE", care vor fi redate şi sub forma „prevederile unionale", respectiv „norme juridice unionale".

Din aceleaşi considerente, am realizat şi tabelul de concordanţă care conţine cele mai semnificative articole invocate în lucrare, din trei Tratate, şi anume: Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene (TCEE), Tratatul de instituire a Comunităţii Europene (TCE) şi Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (TFUE).

Articol TCEE	**Articol TCE**	**Articol TFUE**
12	25	30
28	26	31
29	27	32
30	28	34
34	29	35
36	30	36
37	31	37
48	39	45
52	43	49
54	44	50
55	45	51
56	46	52

[1] Potrivit art. 2 alin. (2) lit. a) din Tratatul de la Lisabona.

Articol TCEE	Articol TCE	Articol TFUE
57	47	53
58	48	54
59	49	56
60	50	57
61	51	58
63	52	59
64	53	60
65	54	61
85	81	101
86	82	102
87	83	103
88	84	104
89	85	105
90	86	106
92	87	107
93	88	108
94	89	109
169	226	258
177	234	267

CAPITOLUL I
CONSIDERAŢII INTRODUCTIVE

Secţiunea I
Unificarea europeană[2]

Din perspectivă evolutiv-conceptuală[3], Uniunea Europeană este forma actuală a integrării economice, care a început încă din anul 1952.

Dacă ar trebui să facem trimitere la legitimarea preocupărilor românilor şi ale României în materia apariţiei şi evoluţiei ideii de integrare europeană nu am putea face abstracţie de prezenţa marelui diplomat Nicolae Titulescu într-un astfel de context, personalitate care, în calitatea sa de preşedinte al Societăţii Naţiunilor, a contribuit major la consolidarea tezei „unificării europene", dar şi la îndepărtarea pericolului unui nou conflict mondial.

Astăzi, pare greu de crezut, este chiar uluitor, faptul că, în urmă cu peste 90 de ani[4], din România pornea un *apel esperanto* pentru realizarea Statelor Unite ale Europei, apel care, aşa cum arată autorii lucrării „Organizaţii europene şi euroatlantice"[5], „prin clarviziunea lui depăşeşte frontierele imaginaţiei". De ce? Pentru că fiecare dintre cele 10 puncte ale apelului, în zilele noastre, a dobândit ori, în cel mai rău caz, tinde să dobândească un veritabil caracter real:

„Europeni!

1. Cu toată opoziţia şi contra tuturor, aveţi încredere în Uniunea Europeană[6].

2. Cu ocazia alegerilor naţionale, nu votaţi decât pentru un partid care militează în favoarea creării unei zone economice unificate[7].

3. Difuzaţi pe lângă parlamentele naţionale europene ideea instituirii unui Parlament comun[8].

4. Cereţi constituirea unei armate europene comune[9] şi introducerea unei monede unice[10].

5. Cereţi un statut autonom pentru state, regiuni şi oraşe în cadrul Statelor Unite ale Europei[11].

---

[2] Prezenta secțiune este realizată pe baza articolului *Dimensiunea istorică a Uniunii Europene,* autor **Augustin Fuerea**, articol publicat în Revista Phoenix, Revistă de insolvență, editată de Uniunea Națională a Practicienilor în reorganizare și lichidare, nr. 15, ianuarie-martie/2006, pag. 17-21.

[3] Pentru detalii, a se vedea **Charles Zorgbibe**, *Construcţia europeană. Trecut, prezent, viitor,* Editura Trei, București, 1998.

[4] În anul 1934.

[5] **Andrei Popescu**, **Ion Jinga**, lucrare publicată la Editura Lumina Lex, București, 2001, pag. 4-5.

[6] După cum se știe, în anul 1993, Tratatul de la Maastricht instituie Uniunea Europeană.

[7] Piața comună comunitară s-a realizat, încă din anul 1973.

[8] Parlamentul European, ca reprezentat al cetățenilor statelor membre ale Uniuni Europene, și-a început activitatea, ca instituție comună celor trei Comunități Europene, încă din anul 1962.

[9] Tratatul de la Nisa, intrat în vigoare în anul 2003, instituie „forța de reacție rapidă".

[10] Din anul 2002, Uniunea Europeană are o monedă unică – Euro.

[11] Principiul subsidiarității.

6. Să se studieze într-un spirit european[12].
7. Respectaţi celelalte naţionalităţi[13].
8. Luptaţi pentru a elibera economia de povara birocraţiei.
9. Luptaţi pentru legi şi instituţii care permit dezvoltarea socială[14].
10. Cine se bate pentru Uniunea Europeană favorizează pacea mondială[15]".

În acelaşi spirit poate fi invocat şi romanul „Omul de mâine", adus în discuţie, în mod inspirat, de către aceiaşi autori în paginile aceleaşi lucrări, roman apărut la Editura Cugetarea, în anul 1942 sub condeiul editorului şi scriitorului Petre Georgescu-Delafras[16]. În demersul său, autorul vorbeşte despre „organizarea Europei într-un mare stat federal, cu o singură conducere politică şi economică. Naţiunile îşi vor păstra şi mai departe specificul lor etnic, cât vor mai vrea şi vor mai putea să şi-l păstreze, dar pentru înţelegerea dintre ele vor folosi o singură limbă (internaţională) care se va învăţa obligatoriu în toate statele federale. Barierele economice dintre state vor dispărea, mărfurile putând circula în voie de la o margine la alta a Europei. Va fi o singură monedă europeană"[17].

Aceste mesaje nu au avut ecoul aşteptat în Europa, astfel încât, încă o dată, continentul a fost confruntat cu un război care a avut consecinţe dintre cele mai grave pentru statele europene. La sfârşitul celui de-al doilea război mondial, economia Europei era distrusă aproape în întregime. Pe fondul unei păci relative, politicienii vremii încearcă să preîntâmpine reizbucnirea războiului.

Astfel, în anul 1945, reprezentanţii a cincizeci de state au semnat, la San Francisco, „Carta Naţiunilor Unite". Un an mai târziu (1946), la 19 septembrie, Winston Churchill, în, deja, celebrul discurs ţinut în aula Universităţii din Zurich, vorbea despre necesitatea existenţei unor aşa numite „State Unite ale Europei".

În martie 1947, Belgia, Franţa, Luxembourg, Olanda şi Marea Britanie semnează, la Bruxelles, Tratatul Uniunii Europei Occidentale (UEO). Primăvara anului 1947 a fost marcată de Planul american Marshall, creat în scopul reconstruirii economiei europene, prin ajutorul acordat tuturor ţărilor din regiune.

Conflictul între Est şi Vest, la 5 ani după încheierea păcii pe continentul nostru, se menţinea. Una dintre preocupările decidenţilor europeni, a fost reconcilierea dintre Franţa şi Germania. Acest lucru era posibil prin transformarea producţiei de război într-o producţie de pace, evitându-se, în mod real, o a treia conflagraţie mondială. Totodată, se urmărea înlăturarea dezastrelor provocate de cele două războaie mondiale şi, în egală măsură, realizarea bunăstării popoarelor statelor europene implicate, şi nu numai.

Acesta este contextul care a făcut posibilă apariţia Comunităţilor Europene.

---

[12] Bursele Socrates – Erasmus, Erasmus+.

[13] Unul dintre criteriile de aderare la Uniunea Europeană, este și cel politic, criteriu care include, între altele, și respectarea drepturilor omului, în special pe cele ale minorităților. Neîndeplinirea acestui criteriu atrage amânarea începerii negocierilor de aderare la UE (în prezent se vorbește despre un spațiu de libertate, securitate și justiție).

[14] Unul dintre obiectivele Uniunii Europene este respectarea bogăției diversității sale culturale și lingvistice. Totodată, Uniunea veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european.

[15] Un alt obiectiv al Uniunii Europene este și promovarea păcii, îndeosebi în actualul context internațional.

[16] **Andrei Popescu**, **Ion Jinga**, *op. cit*., pag. 5.

[17] ***Idem***.

1. Comunităţile Europene

În primăvara anului 1950, Robert Schuman, pe atunci ministrul afacerilor externe al Franţei, îi încredinţează lui Jean Monnet[18], sarcina de a realiza un plan care să aibă drept obiectiv principal redeschiderea dialogului cu Germania Federală.

Ideea lui Jean Monnet, de a plasa producţia franco-germană de cărbune şi oţel sub responsabilitatea unei autorităţi supreme comune, independente, în cadrul unei organizaţii deschise participării şi altor state europene, a fost acceptată de către Robert Schuman. Astfel, la 9 mai 1950[19], ideea lui Monnet este prezentată public, de către Schuman. De atunci, această prezentare publică este cunoscută sub denumirea de *Declaraţia Schuman*. Declaraţia expune, într-o manieră nouă pentru relaţiile internaţionale de la cea etapă, problema construcţiei europene bazându-se pe principiul supranaţionalismului. Metoda propusă de Jean Monnet, şi anume integrarea, acorda prioritate aspectelor sectoriale şi economice, în detrimentul integrării globale şi, respectiv, politice. Prin urmare, s-a renunţat la ideea tradiţională a cooperării economice între state, propunându-se o formă de colaborare nouă a statelor, numită „integrare". Noutatea consta în faptul că statele transferau unele competenţe proprii, în domenii bine delimitate, către o nouă entitate, supranaţională, creată prin voinţa lor suverană.

În drept, o declaraţie nu are forţă juridică. Prin urmare, pentru a produce efecte juridice „Declaraţia Schuman", avea nevoie de o consacrare, prin intermediul unui instrument juridic, de natură să dea naştere la drepturi şi obligaţii. În acest sens, Franţa a convocat, la 20 iunie 1950, la Paris, o Conferinţă interguvernamentală, la care au participat Germania, ţările Benelux-ului şi Italia. Întâlnirea s-a desfăşurat pornind de la ideea, enunţată de Jean Monnet, potrivit căreia „noi suntem aici pentru a realiza o operă comună, nu pentru a negocia avantaje, ci pentru a căuta avantajele noastre în avantajul comun"[20].

În urma Conferinţei, au fost stabilite caracteristicile principalelor instituţii avute în vedere de „Declaraţia Schuman": *Înalta Autoritate* era instituţia ce se dorea a fi independentă, cu atribuţii clar definite; a fost constituit un *Consiliu de Miniştri,* cu atribuţii decizionale; *Adunarea parlamentară* şi *Curtea de Justiţie* au completat arhitectura instituţională a viitoarelor organizaţii internaţionale (Comunităţile Europene).

La *18 aprilie 1951*, a fost semnat, la Paris, *Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului* (TCECO), Tratat încheiat pentru o perioadă de *50 de ani*[21]. A fost ratificat de cele 6 state semnatare (Franţa, Germania, Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburg). La 23 iulie 1952 Tratatul a intrat în vigoare.

Pe fondul unor evoluţii negative, din perspectivă militară (referitoare la o metodă supranaţională de apărare, prin înfiinţarea unei Comunităţi Europene de Apărare), în anul

---

[18] Numit Comisar al Planului din 1945 de către Charles de Gaulle pentru a redresa economia țării.

[19] 9 mai – ziua Europei.

[20] **Jean Monnet**, *Mémoires,* Editura Fayard, Paris, 1976, pag. 378.

[21] Și-a încetat efectele pe 23.07.2002 și, pe cale de consecință, și prima Comunitate Europeană și-a încetat existența.

1955, în cadrul Conferinţei europene de la Messina[22], au fost propuse mai multe măsuri de depăşire a crizei. În acelaşi context, în anul 1956, este prezentat, de către politicianul belgian *Paul Henry Spaak*, un *Raport* (care îi poartă numele), ce urmărea două obiective principale, şi anume: înfiinţarea a două organizaţii internaţionale regionale, europene, după modelul CECO, dar în domenii distincte: unul economic, general, şi altul privitor la utilizarea paşnică a energiei atomice.

Raportul Spaak, în mod similar Declaraţiei Schuman, era de natură doar să orienteze conduita subiectelor de drept participante, motiv pentru care, şi în acest caz, a fost necesară semnarea a două Tratate, la care au devenit părţi aceleaşi şase state membre ale CECO (numite „state fondatoare"). În acest fel, cele şase state fondatoare au semnat, de data aceasta la *Roma*, la *25 martie 1957*, *Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene* (TCEE) şi *Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice* (TCEEA). Cele două Tratate au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958, fiind încheiate pentru o *perioadă nedeterminată*[23], de aceea, în timp, acestea nu şi-au încetat efectele, ci au fost permanent modificate.

În acest fel, au apărut cele *3 Comunităţi Europene*: *Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului* (CECO), în anul 1951, iar *Comunitatea Economică Europeană* (CEE) şi *Comunitatea Europeană a Energiei Atomice* (CEEA/Euratom), în anul 1957.

Pentru ca aceste trei organizaţii, nou apărute, să poată funcţiona, Tratatele de instituire au prevăzut, pentru fiecare, un sistem instituţional, sistem care, nu urmează sistemul clasic, tripartit[24], a lui Montesquieu. În acest sens, alături de puterea legislativă, executivă şi de puterea judecătorească, Comunităţile dispuneau de o instituţie cu atribuţii de control politic. Originalitatea sistemului instituţional realizat de Jean Monnet constă în recunoaşterea, într-un act de instituire, a celei de-a patra puteri: cea de control politic. Pentru a exista şi pentru a funcţiona, Comunităţile Europene au dobândit un sistem instituţional propriu, după cum urmează:

– Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului dispunea de: un Consiliu Special de Miniştri (instituţia decizională), o Înaltă Autoritate (executivul), o Adunare Comună (instituţia cu atribuţii de control politic) şi de o Curte de Justiţie (instituţia jurisdicţională);

– Comunitatea Economică Europeană a dobândit următoarele instituţii: Consiliul (legislativul), Comisia (executivul), Adunarea (controlul politic) şi Curtea de Justiţie (instituţia jurisdicţională);

– Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, la rândul său, avea următorul sistem instituţional (identic cu cel al CEE): Consiliul (legislativul), Comisia (executivul), Adunarea (controlul politic) şi Curtea de Justiţie (instituţia jurisdicţională).

Cu toate că o perioadă au existat, în paralel, trei sisteme instituţionale, încă de la intrarea în vigoare a Tratatelor de la Roma (1958) s-a avut în vedere fuziunea instituţiilor

---

[22] 1-2 iunie 1955.

[23] Prin urmare, cele două Tratate produc efecte juridice și în prezent, deși, în timp, au cunoscut mai multe modificări, cea mai nouă realizându-se prin Tratatul de la Lisabona (2007/2009).

[24] Puterile legislativă, executivă și judecătorească.

având aceleaşi atribuţii/competenţe, în cadrul celor trei Comunităţi, în instituţii unice care să ducă la îndeplinire prevederile celor trei Tratate de instituire. Acest lucru s-a finalizat în anul 1965, prin *Tratatul de la Bruxelles*, intrat în vigoare în anul 1967. Noul sistem instituţional comunitar se prezenta, după cum urmează:

– Consiliul de Miniştri – instituţia decizională;

– Comisia Europeană – executivul;

– Parlamentul European – instituţia de control politic;

– Curtea de Justiţie a Comunităţilor Europene[25] – puterea judecătorească.

Spaţiul comunitar, de la acea vreme, se caracteriza prin existenţa unei Pieţe interne cu libertăţile sale fundamentale: libertatea de circulaţie a mărfurilor, libertatea de circulaţie a persoanelor, libertatea de prestare a serviciilor şi libertatea de circulaţie a capitalurilor şi a plăţilor. Alături de aceste libertăţi, în cadrul Pieţei interne, îşi găseau aplicarea regulile concurenţiale.

Începând cu anul 1993, adică odată cu intrarea în vigoare a *Tratatului privind Uniunea Europeană* (TUE), Comunitatea Economică Europeană (devenită *Comunitatea Europeană*) a intrat într-o nouă etapă economică şi socială. Introducerea monedei unice, Euro, la data de 1 ianuarie 2002, constituie un alt argument al integrării economiilor statelor membre ale UE şi al consolidării Pieţei interne.

2. Uniunea Europeană

Până în anul 2000, Comunităţile Europene erau singurele organizaţii internaţionale de integrare economică[26]. Spre deosebire de organizaţiile de cooperare economică, unde statele membre colaborează între ele pentru ca economiile lor să prospere, organizaţiile de integrare economică presupun punerea în comun a economiilor statelor membre pentru ca statele însele şi cetăţenii lor să prospere.

Problema care se pune, în prezent, este aceea de a şti cum se poate păstra ceea ce Monnet a propus şi ceea ce s-a realizat pe parcursul a peste 75 de ani, având în vedere faptul că ne găsim în momentul în care procesul integrării europene necesită regândirea sa pentru a merge mai departe. Jean Monnet recunoştea faptul că sistemul de integrare, pe care l-a gândit, va funcţiona până când prioritatea economică, specifică celor trei Comunităţi, va fi însoţită de cea politică („la acest moment va trebui inventat din nou un sistem original

[25] Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Curtea de Justiție a Comunităților Europene își schimbă denumirea în Curtea de Justiție. Potrivit art. 19 alin. (1) TUE, „Curtea de Justiție a Uniunii Europene cuprinde Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunale specializate".

[26] La 11 iulie 2000, la Lomé (Togo), Organizația Unității Africane (OUA) a adoptat Actul constitutiv al Uniunii Africane, supus semnării și ratificării de către 53 de state membre ale OUA. După ratificarea Actului de către două treimi dintre statele membre, Uniunea Africană (UA) a fost oficial proclamată în martie 2001, succesiunea oficială la OUA având loc la 9 iulie 2002, la Durban (Africa de Sud). Iată, deci, o altă entitate internațională ale cărei state membre au fost dispuse ca, prin intermediul Actului constitutiv al noii organizații, să transfere o parte dintre atributele suveranității naționale la nivel supranațional.

adecvat construcţiei europene"[27]). Înainte de a anticipa evoluţiile Europei, trebuie să vedem ce reprezintă, în prezent, Uniunea Europeană.

Apariţia *de jure,* a Uniunii Europene face obiectul Tratatului de la Maastricht. Astfel, la art. A se prevede faptul că „prin prezentul Tratat, Înaltele Părţi Contractante instituie între ele o Uniune Europeană, denumită în continuare Uniune". Tot textul Tratatului este cel care oferă şi o definiţie a ceea ce înseamnă Uniunea Europeană, şi anume: „Uniunea are la bază Comunităţile Europene, precum şi politicile şi formele de cooperare prevăzute în prezentul Tratat", adică politica externă şi de securitate comună (PESC) şi cooperarea în domeniul justiţiei şi afacerilor interne (JAI)[28].

Până la apariţia Uniunii Europene, statele membre ale Comunităţilor Europene promovau o coexistenţă bazată pe „cooperarea politică europeană" (CPE), iniţiată în anul 1970 şi dezvoltată prin Actul Unic European (1986/1987).

Prin Tratatul privind Uniunea Europeană, şefii de stat şi/sau de guvern ai statelor membre au convenit să realizeze, în mod progresiv, o politică externă şi de securitate comună, axată, în principal, pe următoarele obiective[29]:

– apărarea valorilor comune, a intereselor fundamentale, a independenţei şi integrităţii Uniunii, în conformitate cu principiile Cartei Naţiunilor Unite;

– consolidarea securităţii Uniunii sub toate formele sale;

– menţinerea păcii şi consolidarea securităţii internaţionale conform principiilor Cartei Naţiunilor Unite, precum şi principiilor şi obiectivelor Actului final de la Helsinki şi a obiectivelor Cartei de la Paris, inclusiv cele referitoare la frontierele externe;

– promovarea cooperării internaţionale;

– dezvoltarea şi consolidarea democraţiei şi a statului de drept, precum şi respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Cooperarea poliţienească şi cea judiciară vizează realizarea unei acţiuni comune în materia prevenirii şi luptei împotriva criminalităţii[30], rasismului şi xenofobiei şi să ofere tuturor cetăţenilor un spaţiu de libertate, securitate şi justiţie[31].

Evoluţii importante au fost înregistrate, la nivelul Uniunii Europene, şi după Tratatul de la Maastricht. Acestea au intervenit prin Tratatele modificatoare, care au fost de natură să completeze spectrul preocupărilor decidenţilor, îndeosebi după anul 1993. Este vorba despre: Tratatul de la Amsterdam (1997/1999); Tratatul de la Nisa (2001/2003) şi Tratatul de la Lisabona (2007/2009).

În prezent, *Uniunea Europeană este un subiect special de drept internaţional*, ce reuneşte caracteristici proprii atât statelor, cât şi organizaţiilor internaţionale, fiind diferită, deopotrivă, şi de state şi de organizaţiile internaţionale. Caracterul special îi este conferit de

---

[27] ***, *Les pères de l'Europe*, Actes du Colloque International, 2000, Bruxelles, Editura Bruylant (Les trois visages de Monnet, Gérard Bossuat – Professeur à l'Université de Cergy-Pantoise).

[28] Devenită, între timp, Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (Tratatul de la Amsterdam, 1997/1999).

[29] Așa cum sunt prevăzute în art. 11 TUE, de la acea vreme (în prezent, fiind incluse în art. 21 alin. (2) TUE).

[30] În special: terorismul, tratarea ființei umane, traficul ilegal de droguri și arme, corupția și frauda.

[31] Art. 29 și 30 TUE.

structura instituţională, de sistemul normativ la care se adaugă încă trei aspecte importante care se referă la: moneda unică; cetăţenie şi diplomaţie.

Secţiunea a II-a
Personalitatea juridică a Uniunii Europene

Temei juridic:

Art. 47 TUE: *Uniunea are personalitate juridică* (cel mai scurt, dar deosebit de important articol).

Declarația nr. 24 cu privire la personalitatea juridică a Uniunii Europene: *Conferința confirmă faptul că Uniunea Europeană are personalitate juridică, însă acest fapt nu o va autoriza în niciun fel să legifereze sau să acționeze în afara competențelor care îi sunt conferite de către statele membre prin Tratate.*

1. Personalitatea juridică a Uniunii Europene anterior intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona

Până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, personalitatea juridică aparţinea, la nivelul Uniunii Europene, Comunităţilor Europene şi aceasta în condiţiile în care Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană nu a recunoscut, în mod expres, personalitatea juridică pentru UE.

Tratatele de instituire, de la Paris şi Roma, prevedeau, pentru fiecare dintre Comunităţile pe care le-au creat, personalitatea juridică. Astfel, potrivit art. 6 din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului „Comunitatea are personalitate juridică". În temeiul acestei personalităţi juridice, în relaţiile internaţionale, Comunitatea se bucura „de capacitatea juridică necesară pentru a-şi exercita funcţiile şi a-şi atinge scopurile"[32]. Pe plan intern, în fiecare stat membru, Comunitatea avea „capacitatea juridică cel mai larg recunoscută persoanelor juridice naţionale"[33], putând, în special, să dobândească şi să dispună de bunuri mobile şi imobile şi să stea în justiţie. În acelaşi sens, erau şi art. 210 din Tratatul de instituire a Comunităţii Economie Europene şi art. 184 din Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice, ambele articole având acelaşi conţinut, şi anume: „Comunitatea are personalitate juridică", formulare din care s-au inspirat redactorii TUE. Ca şi în cazul TCECO, şi aceste două Tratate completează prevederea referitoare la personalitatea juridică cu următoarele: „În fiecare dintre statele membre, Comunitatea are cea mai largă capacitate juridică recunoscută persoanelor juridice de legislaţiile interne; Comunitatea poate, în special, să dobândească sau să înstrăineze

[32] Art. 6 alin. (2) TCECO.
[33] Art. 6 alin. (3) TCECO.